

แบบเรียนใหม่ เล่ม ๑

ตามวิธีของ

เจ้าพระยาอรรคมหาคัตติมนตรี

ภาค ๑ ราคาเล่มละ ๔ บาท

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

แบบเรียนภาษาไทย

แบบเรียนใหม่ เล่ม ๑

ภาค ๑

ตามวิชาของ

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

พิมพ์ครั้งที่แปด ๒๐๐,๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๑

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๔ สตางค์

พิมพ์ที่ โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช

ปากคลองบางลำพูน พระนคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำนำ

การสอนให้อ่านหนังสือไทยออกเป็นงานใหญ่ ทั่วทุกวงคน
ต้องเปลืองเวลาทั้งสองอย่างกว่าจะอ่านออก และเด็กที่เรียนจบเล่ม
แล้วยังอ่านหนังสือไม่ออกก็มีถมไป ทั้งนี้เพราะหนังสือไทยมี
พยัญชนะและสระมากมาย และผู้สอนโดยมากก็มีได้เป็นครั้งที่ได้
ฝึกหัด ไม่ชำนาญในวิธีสอน ปล่อยให้เด็กอ่านไปตามตำรา จน
กว่าจะอ่านออกหรือไม่ออกตามอัธยาศัย

แบบเรียนโบราณ คือ จินตมถ และมลยท ท่านใช้วิธี
แจกลูกตั้งแต่มาตรา ก กา จนตลอด เกย เวลาผันอักษร
ก็แจกลูกด้วยเหมือนกัน อาศัยการแจกลูกจนเจนปากเจนหูเหมือน
ท่องสูตร เด็กจึงค่อยอ่านออกไปเอง เมื่อคิดคำไหนที่ท่องสูตร
แจกลูกไปแต่ต้นจนประจบค่านั้น วิธีเช่นนี้เป็นวิธีที่หนังสือเป็นครู
เมื่อใดเรียนจบเล่มแล้วก็ควรอ่านหนังสือออกทุกคน ไม่ว่า
ใคร ๆ จะเป็นครูหรือไม่ใช่ครู ก็ย่อมสอนได้ทั้งนั้น

ต่อมาภายหลังเมื่อเริ่มมีการฝึกหัดครูก่อนขึ้น ผู้เป็นครูโดย
อาชีพพากันสนใจในวิธีสอน ก็พอลึกเกิดวิธีสอนอย่างใหม่ตามวิธี
ของแบบเรียนเร็ว แบบนี้เหมาะสำหรับครูผู้ฝึกหัดมาแล้ว อา

ไต่แยกออกเพียงสามมาตราเท่านั้น คือ มาตรา ก กา มาตรา
ตัวสะกด กับมาตราตัวสะกดคำตาย ของน้อยสิ่งเตี้ยผู้มเรียน
ไต่ได้ง่ายกว่าของมากสิ่งเป็นธรรมดา เมื่อความจริงมาตราของเรา
มีเพียงสามจะไปสอนเด็กให้เป็นแก่มาตราให้ยุ่งยากไปทำไม ?

อาศัยหลักที่จะให้ง่ายนี้ แม่พยัญชนะและสระข้าพเจ้าก็
ไม่ลำดับตามแผนเดิม ซึ่งเป็นแผนสำหรับผู้รู้ (แบ่งพยัญชนะ
ตามฐานกรณ์) ข้าพเจ้าไต่แบ่งตามรูปอักษรที่ง่ายแก่เด็กเป็น
เกณฑ์ แทนที่จะวางยาเบื่อให้ตงคนควยเรียนพยัญชนะจนจบทั้ง
๔๔ ตัว แล้วจึงผสมสระ ข้าพเจ้าก็ให้ตงคนกลางบรรพทิศ
ควยตัว ข ซึ่งมีรูปเส้นตรง ง่าย เขียนง่าย และผสมสระ
รูปง่ายเช่นเดียวกัน ให้อ่านคำที่มีใจความเป็นภาษาคนที่เคย
ได้เขาเรียนวันแรกอ่านคำในภาษาของตัวออกก็ย่อมภูมิใจ และ
เข้าใจทันว่าการเรียนหนังสือเพื่อประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้น
ก็เท่ากับไต่เล็กยาหม้อใหญ่ (คือเรียนตัวอะไรก็ไม่ทรงจำจำนวน
ถึง ๔๔ ตัว ต้องเบื่อแล้วเบอเลากนออยู่แรมเดือน) มาขียน
อาหารที่เด็กพอกินได้ ถ้าครูสอนคอาหารนก็จะเลยเป็นขนมที่
เด็กชอบไปควย

๗

แบบเรียนใหม่นี้ถ้าผู้ไม่ใช่ครูเอาไปใช้เข้า ผลก็จะเหมือน
เช่นแบบเรียนเร็ว เมื่อครั้งโน้น คือเด็กเรียนจบเล่มแล้วยังอ่าน
หนังสือไม่ออก เพราะหนังสือจะไม่เป็นครูให้เหมือนจินตามณี
และมัลลทว ครรจะต้องเป็นครูเอง ใช้วิธีสอนตามที่แบบเรียนใหม่
กำหนดให้ทางไว้ ข้าพเจ้าขอขอยใจพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหน้า
ทองแบบเรียน ที่ได้ช่วยกันทำแบบเรียนใหม่นี้ให้ถูกต้องตาม
ความประสงค์ของข้าพเจ้าทุกประการ

อนึ่งแบบเรียนนี้จะต้องให้ทวไปแทนแบบเรียนเร็ว ควรให้
ราคาถูกที่สุด ข้าพเจ้าจึงขอมสละลิขสิทธิ์มอบให้แก่รัฐบาลเสีย
ทีเดียว ขออภัยขอขมาส่วนนี้จึงขอนัดให้การศึกษาของเรา
เจริญเทอญ.

๒
เจ้าพระยาอรรคมุสิก

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

แบบเรียนใหม่นี้ได้แบ่งเป็นสองภาค ภาค ๑ มี ๒๕ บท
ภาค ๒ มี ๒๙ บท รวมเป็น ๕๔ บท

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

วิธีสอน

วิธีสอนได้มีบอกไว้ในบทเรียนข้างแล้ว ในที่นี้จะปรารภเป็นส่วนรวมในวิธีของแบบเรียนใหม่ ที่ผิดกับวิธีมูลบทหรือแบบเรียนเรานั้นคือ แบบเรียนใหม่ใช้วิธีประโยคเสียงมาตราตัวสะกดโดยไม่จำแนกมาตรา เช่น หมา-ก เมื่อประโยคเสียงว่า “หมา” แล้วหมา-ค ก็ประโยคเสียงได้ว่า หมาค หมา-ย ว่า หมาย ดังนั้นเป็นต้น การประโยคเสียงเช่นนั้น น่าประหลาดที่ แม่เด็กเล็กๆ ก็เข้าใจและทำได้ ได้พิสูจน์แล้วไม่ควรเป็นที่สงสัยเลย ข้อสำคัญอยู่ที่จะต้องใช้วิธีสอนทางหูไม่ใช่ทางตา เมื่อเด็กสำเนียงก ตา-ก อ่านว่า “ตาก” ได้แล้ว ก็อ่านออกที่เดียวว่า ตา-ย ตาย ตา-ค ตาค ตา-ม ตาม และ ตา-น ตาน ในชั้นต้นเด็กจะงงขังเล็กน้อย แต่พอรู้วิธีเสียแล้วจะทายตัวสะกดได้ไม่ผิด.

การสอนต้องอาศัยครูช่วยนำเสียงให้ฟังอย่างชัดเจน เวลาเด็กอ่านทีครครูต้องไม่ยอมบอกให้ง่าย ๆ เป็นอันขาด แต่ต้องให้เสียงและทำปากล้อให้เด็กประโยคเสียงได้ถูกเอง เช่น ตา-ม ก็ออกเสียง “ตา” แล้วเมมริมฝีปากให้เกิดเสียงตัว “ม” แล้วๆ นำให้เด็กออกเสียงได้เองว่า “ตาม” ดังนี้.

ห้ามมิให้สะกดเรียงพยัญชนะหรือเรียงสระ เช่น สะกด
 -ห-ย-ย-ค-เหี้ยค เป็นอนินชาด ต้องสะกดว่า เหี้ย-ค
 เหี้ยค เพราะจะทำให้การสังเกตเสียงตัวของเด็กเสียไป
 เวลาเรียกสระก็ห้ามมิให้ใช้คำว่า "สระ" คือห้ามมิให้สะกดว่า
 ย-สระเอ-เอา ให้สะกดว่า ย-เอ-เอา ดังนี้ ใช้การสังเกต
 เสียงตัวของเด็กจึงจะได้ผล ครุที่ไม่ชำนาญมักทำผิด
 ในข้อห้ามเหล่านี้.

ทุกขทและทุกคำที่อ่าน เมื่อครูใช้วิธีเช่นนี้ เด็กก็เกิดมีหวั่น
 กับเสียงและเข้าใจวิธีประโยคเสียงตัวสะกดมากเข้าทุกที อนิน
 เท่ากับครูเองเป็นผู้สอน ไม่ใช่ปล่อยให้หนังสือสอน และเมื่ออ่าน
 ไปถึงแค่ไหนเด็กก็เข้าใจและอ่านไต่เองถึงแค่นั้นด้วย เมื่อเรียนจบ
 เล่มก็อ่านหนังสือเล่มที่เดียว การที่เด็กเรียนจบเล่มแล้วยังอ่าน
 หนังสือไม่ออกนั้น จึงทราบเถิดว่าเป็นเพราะครูปล่อยให้หนังสือ
 สอนหรือครูคอยแต่จะบอกให้ตรงๆ ไม่ใช่วิธีสอนเสียเลย.

การที่แนะนำไว้ว่าทุก ขยทเรียน ให้ทำเป็น ๓ ตอน คือ
 เมื่ออ่านจบแล้วให้ใช้เขนแบบเขียนลายมือ แล้วในที่สุดก็ให้เขียน
 ตามคำบอก เพื่อจะฝึกหัดให้นักเรียนเจนทั้งทางหูทางตา เจนทั้ง

น

อ่านทั้งเขียนพร้อมกันทีเดียว เพราะทั้ง ๒ อย่างนิยมอาศัยกัน
และช่วยกัน การคิดและเขียนตามคำบอกนั้น ถ้าทั้งบทยาวเกินไป
ก็ให้เลือกจดท่อนเอาตามทีเห็นสมควร.

ตามที่สังเกตเห็นนั้น นักเรียนมักเลอะในเรื่องอักษร ๓ หมู่
เพราะจำอักษร สูง, กลาง, ต่ำ ไม่ได้ชินใจ และมีผันอักษรคำ
อย่างอักษรสูง ถ้าครูสอนดี นักเรียนจะจำอักษร ๓ หมู่ได้แม่นยำ
และไม่ผิดเลอะในเวลาผันอย่างว่า เรื่องอักษร ๓ หมู่กับการผัน
เหมือนกับสูตรเลข ถ้าได้ท่องให้คล่องขึ้นใจเสียแล้วก็ไม่ผิด

จะสังเกตเห็นได้อย่างหนึ่งว่า แขนงเรียนใหม่ไม่ใช้ศัพท์
อักษรวิธ และไม่พยายามอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับอักษรวิธเสียเลย
การเรียนชั้นนี้ กำหนดโดยปกติสำหรับเด็กอายุราว ๖-๗ ขวบ
เท่านั้น สอนศัพท์และหลักวิชาตามอักษรวิธนั้นเหมาะแก่เด็กที่ม
ความรู้และอายุสูงขึ้นไปแล้ว ครูควรระวังเพื่อจะได้ไม่ทำผิดความ
มุ่งหมายที่ว่ามาน.

เจ้าพระยาอรรคมหาคณาธิบดี

วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

เพลงชาติ

๑. แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
สืบเผ่าไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา
ร่วมรักษาสามัคคีทวีไทย
บางสมัยศัตรูจู่โจมตี
ไทยพลั้งพลาดร่วมรวมรุกได้
เข้าลุยเลือดหมายมุ่งผดุงผไท
สยามสมัยบูรณารัตนตลอดมา

๒. อินดินสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เอกราชย์คือเจดีย์ที่เราบูชา
เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
รักษาชาติประเทศเอกราชย์จงดี
ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินของไทย
สถาปนาสยามให้เทิดไทย ชโย

๓. เหล่าเราทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต

รักษาสิทธิอิสสระณแดนสยาม

ที่พ่อแม่สขอมม้วยด้วยพยายาม

ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา

แม่อิงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ

ยังถูกกลบฝังคนใต้ ชนหน้า

ควรแก่นามงามสุดคฤชยา

นนิมิใช้ว่าจะชดส้นหมตคนตี

๔. เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย

มิให้ใครเข้าเหยียบขำขำชย

ประคับประคองบ้องสิทธิอิสสระเสรี

เมอภยมีช้วยกันจนวันตาย

จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ตลอดน

ว่าไทยมั่นรักชาติไม่ขาดสาย

มิไม่ตรีตียังทั้งหญิงทั้งชาย

สยามมิวายผู้มุ่งหมายเชิดชัย ชโย.

บทที่ ๑

บ ป

ให้นักเรียน สังเกต ตัว พยัญชนะ ๒ ตัว ที่มีรูปคล้ายกัน คือ **บ ป** และอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง แล้วจึงให้รู้จักสระที่มีรูปคล้ายกัน คือ **า ำ ๕-า** เลยประสมกับพยัญชนะที่รู้แล้ว อ่านเป็นคำ แต่การอ่านห้ามไม่ให้ออกข้อสระ เช่น **บ** กับ **า** ต้องอ่าน **บ ำ ปำ** ที่เดียว และเมื่ออ่านเป็นคำแล้ว จะแบ่งเรียนเป็น ๓ บท ตามที่มีบรรทัดคั่นไว้ก็ได้

บ	า	บา	บา	ป่า
ป	า	ป่า	ป่า	บา
บ	ำ	บำ	บำ	ป่า
ป	ำ	ป่า	ป่า	บำ

ข เา เขา เขา เปา
 ป เา เปา เปา เขา
 ยา ปา บำ ปา เขา เปา ยา ปา
 เขา เปา ยา ปา บำ ปา เขา เปา
 บำ ปา เขา เปา ยา ปา บำ ปา
 ยา บำ เขา ปา ปา เปา เขา ยา
 เปา ปา ปา ยา บำ เขา เปา ปา
 ปา บำ เปา ปา ปา เขา ยา บำ

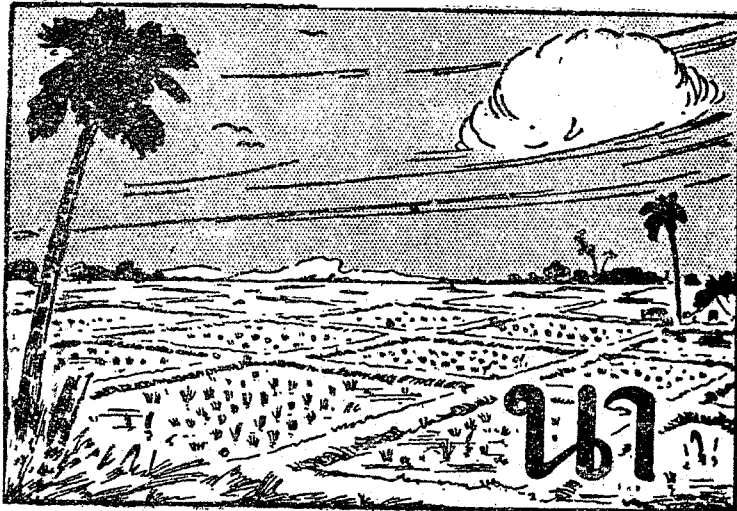
(อ่านแล้วให้คัดลายมือ แล้วให้เขียนตามคำบอก จะทบทวนบรรทัดละหลายหนหลายวันก็ได้ แล้วแต่ความสามารถ และอายุของเด็ก ถ้านักอายุ ๕ ขวบ ควรให้เขียนเส้นตรง ตั้ง ราบ และเอียง เอียงขวา จนม่อชำนาญก่อน)

ม น ญ

(วิธีสอนอย่างเดียวกับบทที่ ๑ ทุกประการ การให้เด็ก
เข้าใจคำแปลของคำ จะทำให้เด็กยินดีที่รู้สึกว่าคุณอ่าน
และเขียนภาษาไทยได้แล้ว และข้อสำคัญอย่าลืมห้ามออก
ขอสระ)

ม	า	มา	บา	ปา	มา		
น	า	นา	มา	บา	ปา	นา	
ญ	า	ญา	จา	บา	ปา	มา	ญา
ม	ำ	มำ	มำ	บำ	ปำ		
น	ำ	นำ	นำ	มำ	บำ	ปำ	
ญ	ำ	ญำ	จำ	ปำ	มำ	นำ	บำ

ม เา เมา เมา เหา เปา
 น เา เนา เนา เมา เหา เปา
 ฉ เา เจา เจาเนา เมา เหา เปา
 ปา ปา มา นา ฉ ฉ บำ ป่า น้ำ คำ

บำ เหา ปา มา เมา น้ำ นา เนา
 เหา เปา เมา เนา เจา ปา นา มา

ฉา ฉោ เปา ปา ป่า จำ มา เม
 ปามา นำมา มาณา เมามา ปาเขา
 มาปา จำฉา ฉามา เนาเขาเขา
 ปานามา นำมาปา ปามาเขา นำมาฉา

(ให้ อ่อน คัด เขียน เหมือนบทก่อน ถ้าเด็ก
 อายุยังเยาว์ก็แบ่งให้เรียนเป็น ๓ บท)

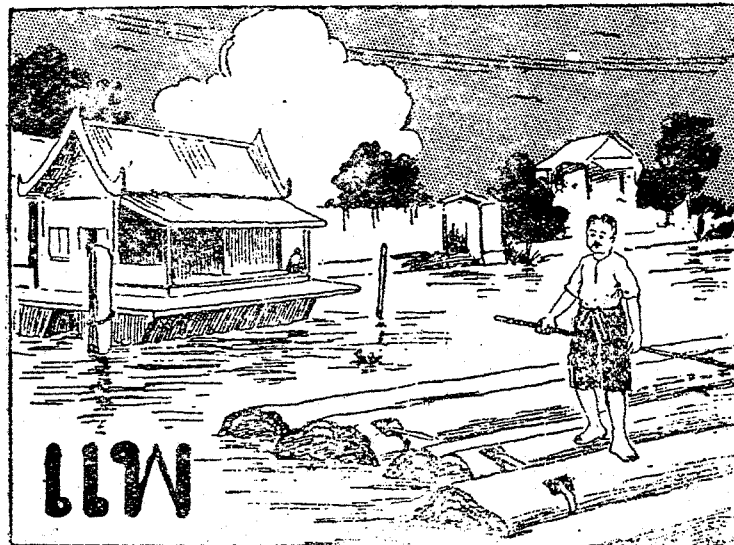
บทที่ ๓

ง ท พ | เ แ

(แปลความให้ ศิษย์เข้าใจทุกคำ และห้ามไม่ให้
 ออกข้อสระดังคำอธิบายบทที่ ๑)

ง	เ	เง	เง	เข	เป	เม	เน	เจ
ท	เ	เท	เท	เป	เจ	เน	เข	เม
พ	เ	เพ	เพ	เน	เป	เม	เน	เข

ง แ แก แง แข แเป แเม แหน แฉ
ท แ ทท แท แเม แเป แฉ แหน แข
พ แ แพ แพ แเป แฉ แเม แข แหน

ง ท พ ฉ แง แข แพ แฉ
แป งา ง แง ง้า งา ท ท้า

เทา เพ แพ พา เพา แปะ เปา เฉา
 ยา ปา มา แป้ เม้า เฉ้า เป้า
 น้ำ ง้ำ ท้ำ แฉ้ แปะ เต เป้ พา
 ฉ้ำฉ้า ท้ำแพ แฉ้แฉ้ ท้ำฉ้า พ้ามา
 ป้าเง้า ง้ำฉ้อ เตง้า ท้าเป้า เม้าแพ
 แพ้เต้ เตมา พ้าฉ้อ ท้ำง้ำ ป้าง้า
 ง้ำเง้า ท้ำเต้ น้ามา ป้าฉ้อ ม้าฉ้า
 ท้ำแพเป้า ท้ำง้าฉ้อ น้ามาฉ้อ
 ท้ำฉ้าม้า ป้าเป้าเป้า เม้าพ้าฉ้อ
 เตง้าม้า น้ามาฉ้อ

(ให้อ่าน คัด เขียน ทบทวนจนคล่องและแม่นยำ
 เหมือนบทก่อน ๆ)

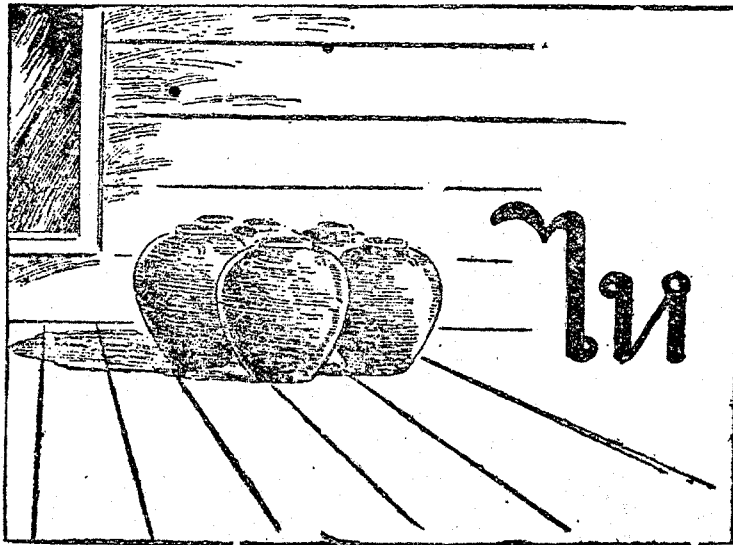
ฟ ผ ฝ ห ไ ใ โ

(ให้เป็นอันเข้าใจว่าควรพยายามใช้แต่คำที่มีความ และ
แปลความให้เด็กเข้าใจเสมอไปตลอดเล่ม แบ่งเรียนเป็น
๓ บทก็ได้)

ฟ	ไ	ไฟ	ไฟ	ไป
ผ	ไ	ไผ	ไฟ	ไท
ฝ	ไ	ไฝ	ใจ	ไฟ
ห	ไ	ไห	ไป	ไฝ
น	ใ	ไน		
บ	ใ	ไบ		
พ	โ	โพ	ไผ	โน
			ง	โท
				โบ
				โป

(ให้อ่านตัวพยัญชนะ นอกจากนี้ที่รู้แล้ว ผะสม
กับสระเหล่านี้บ้าง พยายามเลือกแต่ที่เป็นคำที่มีความแปลได้)

ใบโพ ทำไม ใบงา พาไป ในไห
 หาไฟ โผล่มา ปาโน โง่ง เม้ามา
 เฉลไฉ โมโท ทำโย น้าไป ไฟเผา

ทำฝา โผล่ไป เผาไฟ หาหา ปาไห
 ในไฟ ทาฝา หามา มาหา ทาไฟ

เหาไป ฝาใน ทำแห มาแพ ปาโบ
 ไปหา มาหาไป มาทำไม
 ไปทำนา ไบฉำฉา โมโหมา
 ทำเฉไฉ มาพาไป หาไบโพ
 ทำไบเฉา โผไปมา ทำโงเง
 หาแพมา ไปนามา เผาไบงา
 โผเผไป มาทำไม มาในนา

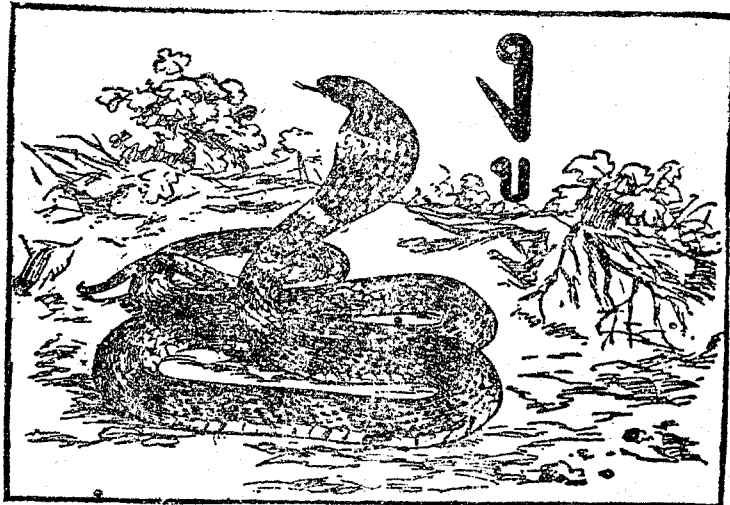
บทที่ ๕

ก ก ก ร ว

๑ ๒

(คำที่แปลความได้แปลให้หมด จะแบ่งเรียนเป็น ๒ บท
 ก็ได้ วิธีสอนเหมือนบทที่ ๑ ทุกบทไป)

ถูเบาเบา ปุณา กำก่า แเบแบ ทำมู
 ฌุฌ ฌุณา เจโก เผาบายุ บุบายโพ
 ราไฟ ไฟวู แกโว บุโธ ถูไห
 แพไฟ พาไป โนณา มาไวไว

ไปทำไม เกาหุ หบาย ปาไห ในโธ
 รบ มาทำไม เราไปหา แกงเง

เฉลโฉ เงามไบ ไวไฟ เถาผู้ ไถนา
 ภูผา ฝากา กาแฟ เราไปไถนา
 กามาไวไว กำไธเฉไป ทำไมไบ
 เฉา โปปารูป โปโผมาหาง แกเผา
 ไฟในแพ เตไทเทโธ ถงาหากำไร
 งนามาหากา รูปในนา เราเผาไฟ
 ภูมาโงเง หาฝากาทำไม ถหกา
 เบาเบา เตกาแพมา บโธทำไม
 ฝาคูถเบา เราทาไบงา นำไปในนา
 หาโธมาไบ แกทำเฉโก กาแฟ
 ในกา เราไปในแพ ฉำฉาผู้ไป
 เกาหทำไม ภูผาผู้ไป โงเงมาหา
 ทำมโมโห

ด ต ค

(คำที่มีความต้องแปลทุกคำ ที่ไม่มีความให้เข้าใจอ่าน

ออกเสียง)

ด	ด	ดิ	ริ	บิ	ฉิ	มิ
ต	ต	ติ	ฉิ	บิ	ทึ	นิ
ค	ค	คิ	วิ	ภิ	หิ	กิ
ด	ด	ด	บ	พ	ม	ฉ
ต	ต	ต	ท	ร	ณ	บ
ค	ค	ค	ว	ถ	ก	ฉ
ด	ด	ด	ร	ห	บ	ฉ
ต	ต	ต	ท	ก	ร	ณ
ค	ค	ค	น	ถ	บ	ณ

แก่ไปหาตาดี้ แก่มีไผ่โต แก่แบ่ม
 แก่โถงาดำ มาทำไมตาดำ มา
 หาตาดี้ คืมาตเตาไฟ มาตตาดี้
 ปุณา ตาดี้ดงทำไม งดแกดง แก่ม
 ปุณาในมี แก่มานาแก่ หห ษาเรา
 มีปุ เราโถนา ตาดี้แก่ปุ เรามี
 ปุณา งมาดปุ ตาดี้ดง งดตาโต
 ตาดแบ่ม มแกแบ ตาคามาต มถ
 โถปุ ฝมีแกดี้ งไปหารุ ตาดี้โงง
 มาหาตาคำ ตาดำมีตาดี้ แลดูทำไม
 เราพาแก่ไปดูโถ แก่โวเชโก เรา

หาฝาโถ เราหากาแฟมา ตาดักแถว
 แกแบ่มี่มา ตาดำดมี่

บทที่ ๗

ย ล ล จ อ - ัว - ัย - ื่อ - ื่อ

(คำที่แปลความได้ต้องแปลให้ศิษย์เข้าใจ ส่วนคำที่
 ไม่มีความก็ให้อ่านได้ เพื่อประสมกับคำอื่นเป็นความขึ้น)

ย	ัว	ัย	บัว	หัว	วัว	รัว	นัว
ล	ัว	ลัว	บัว	รัว	ถัว	มัว	
ล	ัว	ลัว	ตัว	ถัว	หัว	รัว	
จ	ัว	จัว	วัว	นัว	มัว	บัว	
อ	ัว	อัว	พัว	ตัว	งัว	ถัว	มัว

ย	เีย	เยีย	เปี้ย ^{๑๘}	เลี้ย	เสี้ย	เขี้ย
ด	เีย	เลี้ย	เหนี้ย	เปี้ย	เบี้ย	เหนี้ย
ล	เีย	เสี้ย	เปี้ย	เลี้ย	เหนี้ย	เขี้ย
จ	เีย	เจี้ย	เงี้ย	เสี้ย	เดี้ย	เกี้ย
อ	เีย	เอี้ย	เหนี้ย	เปี้ย	เบี้ย	เวี้ย

ย	เือ	เยือ	เปือ	เรือ	เสือ	เหือ
ด	เือ	เลือ	เพือ	เจือ	เหือ	เมือ
ล	เือ	เสือ	เถือ	เจือ	เรือ	เหือ
จ	เือ	เจือ	เรือ	เถือ	เสือ	เหือ
อ	เือ	เอือ	เมือ	เจือ	เงือ	เปือ

ย เอ เยอ เรอ เลอ เออ

ล เอ เลอ เหอ เมอ เถอ

ล เอ เลอ เหนอ เจอ เรอ

จ เอ เจอ เมอ เหนอ เออ

อ เอ เออ เบอ เจอ เลอ

ห้วบ้ว ตาว้ว ม้วค น้วเนี้ย ง้วเงี้ย
 เลี้ยมี้ เลี้ยใจ มีเปี้ย เยี้ยไต ไฟเลี้ย
 เรอเลอ เลอค เจอยาก เจอตาดี
 ตาลีเรอเออเออ ห้วแกเลี้ย ตาล้า
 เรอในเรอ แกเจอว้วค ห้วเลอโต
 ม้วไอ ลาท้วเมี้ย ตาท่าน้วเนี้ย
 เลี้ยไบบ้ว ว้วดำ เหหัวเรอไปหาตา

ไปเจอ แกเอาใบยาในกา ไฟค
คาเตา

ตามีพาดำไปคูลือ เจอตาสา
มาในเรือ เรือตาลำโต แกเห
หัวเรือไป ตูเรามาในเรือ ตามี
พาลามา ตาลำดีใจ ลาเลี่ยมแก

เราทำแบมี ตาส้าใจดี เทยาในโถ
 แก่ไปทำนา ตาแลดูโถ แก่โถมี
 เบา เทงาไวไว ตาส้าตามมีเมายา
 ทำตางัวเจีย เรือเหหัวไปมา มีไป
 ดูเลื่อ

บทที่ ๙

(พวกอักษรตัวแคบ ควรชี้ให้เห็นว่ากว้างครึ่งเดียว
 ของอักษรสามัญ ส่วนความของคำต้องสอนตามเคย)

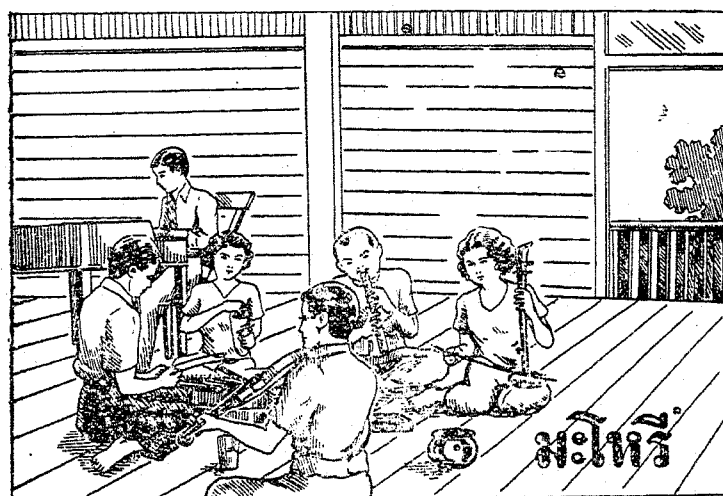
ข ช ฌ จ ฮ ะ เ-ะ แ-ะ โ-ะ
 ข ะ ขะ ขะเดา ระทา จะป้า
 ช ะ ชะ ชะอำ ชะบา ชะนะ
 ฌ ะ ฌะ คะมำ กะทะ

ธ	ะ	ธะ	ธูระ	ทะนุ	ปะปุ
ธิ	ะ	ธิะ	ธิะธิะ	ธิะธิา	
ข	ะ	ขะ	เตะขา	เอะอะ	
ช	ะ	ช้ะ	เฟะปะ	เกะกะ	
ช'	ะ	ช้ะ	เละทะ	เถะเถะ	
ค	ะ	คะ	ท่าเบะ	เภาละ	
ค'	ะ	ค้ะ	เอะเบะ	พะหัว	
ข	แะ	แะ	แป๊ะ	แระ	และ
ช	แะ	แ้ะ	แบะ	แมะ	แวะ
ช'	แะ	แ้ะ	แตะ	แนะ	แทะ
ค	แะ	แค้ะ	แกะ	แฉะ	แยะ
ค'	แะ	แ้ะ	แพะ	แปะ	แคะ

บ	โ	โ	โป	โ	โบ
ช	โ	โ	โล	โ	โป
ช	โ	โ	โ	โบ	โล
ช	โ	โ	โบ	โป	โ
ช	โ	โ	โ	โ	โ

เออะอะทำไม เฮฮาคดี แลไป
 แลมา เขาเอามี่แปะหัววัว และจะ
 เอาใบชาดีไปเสี่ย เราแซะหัวบัว
 ในค_บ โละไปในเรือ ไปเอาและ
 มาค_บ แพะแกะตัวโตโต มี_๑กระจะไป
 ชะอ้า ตาขำร่าและทัวเฮฮ่า มะโหร_๑
 ค_๑อะไร แพะปะทะตาขำเซไป เอา

มีแซะเบาเบา อ้าเกอนำเรือไฟไป
 ชะอ้า ตาเป็ยเอายาโปะหัว จะ
 เอะอะไปทำไม

เราไปชะอ้า ตาคีมีเรือทะเล
 เราไปกะแก ใบเรือแกโต เรือไป
 ไวดี ทะเลมึบ และงูทะเล พายุ

มิชา หัวเรือเฉไป เราเมาทะเล
 ทำที่ไซเซ หัวคะม้าไป ปะทะโยธา
 หัวเราไปไป ตาดี้เสียใจ หายามา
 ทาเบาเบา แกมัวทายา มิเอากระ
 ดแลเรือแก หัวเรือเหไป ไบเรือ
 เสียไป แกพาโลเรา อะอะทำไม
 เราทำใจดี แกมาหาเรา เอามี่แปะ
 หัวเราเบาเบา

บทที่ ๑๗

— วะ — ยะ — อะ

(วิธีสอนให้ร้องอย่างบทที่ ๑ ตลอดไป)

ณ ัวะ ัวะ ัวะ ัวะ ัวะ ัวะ
 ช ียะ ียะ ียะ ียะ ียะ ียะ
 จ ะ ะ ะ ะ ะ ะ

ดูเถอะมาทำเลอะเทอะ หัวเขา
 มีเปย วัวเลียเปยเขา ทำเลอะเทอะ
 มีดี ตาเถาไปเจอตาเปยทำเซอะ
 มัวควัวคจะเลียขุระไป เจอเลื่อจะ
 เลียที่ ตาโถมาราระอา เขามา
 ทำกะกะกะเรา แกหาไห้ไบโต ทำ
 เรอทำอะอะ ทำเซอะดูเถอะทำ
 ทำไม

๒๗
 เรามาในเรือไฟลำโต เจอตาเปีย
 แก่เสียใจ ทำที่หัวเสียแลดูโดยยา
 เราไปหาแก แก่ม้วนนิ้วนิยมิแลดูเรา
 เราเอามันตะขาแกเบาเบา แก่ม้วนทำ
 เซอะงะงะ ดูเซอะชะโยเย ตา
 เปียโซเซ ที่จะเมายา เล้ทำเฮฮา
 จะรำเสภา มีมีมะโหรี ตาเปียเมา
 ยา หัวเราะเฮฮา เขามาพาแกไป
 แกจำใจไป เราเที่ยวในโถ แกเฒ
 มาหา เออะอะเฮฮา ตาเปียเสียใจ
 เรามิถแก

อ เาะ - อ

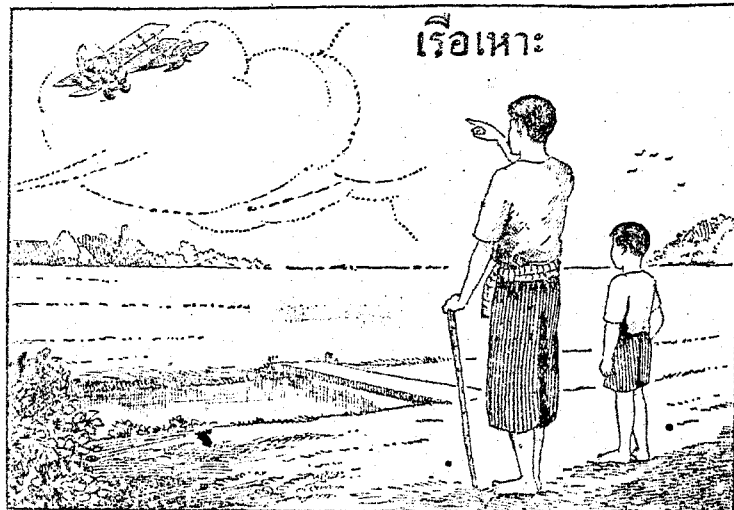
ข	อ	ขอ	หอ	พอ	ทอ
			พะนอ	จอ	
ก	เาะ	เกาะ	เพาะ	เล่า	
			เหาะ	ทะเลาะ	
ม	ื่อ	มือ	ถือ	คือ	อือ
			สู้ดือ	ลือ	

ขอเกาะเรือไปหาตา ไปเล่าหา
 กอระกำ มือถือโถใบโต ในโถมี
 ยาคณะเพาะแก หัวเรือมีเบาะ ตา
 หัวเราะเยาะ แกเคาะสู้ดือแก แก

ขอกะเพาะแกะ และแกพอใจโถบาย
 โต แกพะนอเรา เราพอใจแก แก
 ถือโถไปในมือแก คือแกขอโถเขา
 มา และเคาะโถแปะแปะ อ้อตาเรา
 ดีใจ แกเผากะเพาะแกะ และแก
 หัวเราะเหะเหะ

ตาลี่แกปี่มะแม แกพอใจทำนา
 ใจแกดี อ้าตาลี่ประกา เวลาตาลี่
 มีพอใจ แกไปปะฮา ตาลี่เบาใจ
 หัวเราะเหะเหะ น้าแกมีแกะโซ
 และแกเล่าหาแพะตัวโตโตมาเยะ
 เราไปนาแกที่ไร แกกะอาดใจ พา
 เราไปดู แกมีปูนา เราขอปูนาแก

แกเอาปไป เอามาไวไว มีใบ
 บัวป เราพอใจแก แกหัวเราะดีใจ
 พอมเรือเหาะมา ตาล็แลดูเรือเหาะ

หัวเราะหึหึ แกดีใจตมอแปะแปะ
 เราอ้อลาแก แกทำที่เสียใจ เกา
 หัวเข่าเข่า เอาเรือพาเรามา

อักษรควมมี ๓ ตัว คือ

ร, ล, ว.

(สอนเสียงอักษรควม ให้นักเรียนออกเสียงอักษรตาม)

ก-กั

กร-กรั

ป-ปา

ปล-ปลา

ข-ขา

ขล-ขลา

หวัปลั ตาปลา มือขวา เขวไป
 แควอะไร ถักรั ตัตรา คลาไคล
 เกลียคลอ ดัปลั ปรีชา เจาะปรุ
 ประจำ ประจุ ปรีดี แปรไป ทรุคำ
 เพลียขา เมลอไผล ไกวเปด เลเพล
 เพราะเจาะ แพรดำ พลุปลั เภตรา

ไมตรี ตราทา ทำเขว ไบผลิ
 ขอเกลื้อ มะเกลื้อ ไกลตา ตะไกร
 กลัวใคร ล้อพลอ

ตาดี้แกมีปรีชา เอาแพรดามา
 ทำแปล เราเจอแกที่ไร แกใจดี
 กะเรา แกไกวแปลไปมา แกหัวเราะ

กะเรา เรามีไมตรีกะแก เพราะ
 แกมิเสเพลและทำเขว ใครใคร
 กลัวแก แกมิสู้สู้กะใคร แกทำอะไร
 มิผลอเรือ เวลาแกมิตำนา แกไป
 หาปลาเอามาในเรือ แกเอามือขวา
 คลำคหัวปลา แกเอาปลาตัวโตประจุ
 ในไห แกหัวเราะหึหึ แกหาเรา
 เวลา เรามีถือแก

บทที่ ๑๒

อักษรสูง

(ถ้วนเสียงสูง ให้นักเรียนท่องให้ขึ้นใจ)

ข ฉ ถ ผ ฝ ล ห

ห น้า

(สอนให้เข้าใจว่า พยัญชนะที่ตาม ห น้า ต้องอ่าน
เสียงสูงต่ำตามสำเนียง ห ส่วนตัว ห ไม่ออกเสียง)

ห-นุ หนอ หนา หมา หมี่
 หนุ แหน แหนะ เหนาะ
 เหมาะ แหะ แหะ หนี
 หวา เหลา หมู หนี
 แะหลา ตาไหล ทำเหลาะแหละ
 ทรุหฺรา เกาเหลา เหลื่อเฟื่อ
 ไหลหล้า ปลาไหล หนุขำมี
 หมา หม หน หมี่ ตัวโตโต หม
 ดหม หน หน หม หน ขาด หม
 หมาด วะดหม หมแหะวะกระช

๓๖
เหลา กล้ว หมี่ หนีไป เกาะมือ ตา
เหลื่อท่าตาไหล ตาเหลื่อหัวเราะ
แหะแหะ เอามือแหมะตัวหนูเหลา
เบาเบาเอาใจ พอหมี่มา หนูเหลา
ใจมิดี และตาหลอแกดปลาไหล
เลีย มีเอาธุระ หมี่เอาหัวไปเลียหนู
เหลาเบาเบา หนูเหลา กล้วตัวงอ
ตาเหลื่อไล่หมี่ไปเลีย หมี่เลียมือแก
และเอาหัวเคลียคลอทขา ตาเหลื่อ
หัวเราะฮ่าฮ่า หนูเหลาหัวเลีย เอา
มือตตาเหลื่อผะผะ ตาเหลื่อพา
หนูเหลาไปดหมี่ในลำค

อักษรสังตวนำก็เหมือน ห นำ

(สอนให้นักเรียนเข้าใจว่า ต่างกันแต่ที่ต้องออกเสียง
ตัวนำเหมือนมีสระ ะ)

ไส	ไสว	ไจน	เขมา
	ฉวี	สวา	เสมอ
ไถ	ไถล	สลา	ถล้า
	จนำ	จตุ	เจลา

ใครเอาส้มมาทำไม ไจนหนอ
มาหาต่อแถมไฉนา ไบเขมาทำ
ยาคี เจลาและไสวไปหาตา ฉวี
พาอามาหาไสว ไปธุระทำไมไถล

เรา ประณลา ถือบ^๔แล่มตัวโต โครระ
 บือคืออะไร นว^๒ใส่สวะไปไกล ทำ
 เถลไถลเส่มอเส่มอด^๔หรือ แก่ทำ
 เผลอไผลตาจะดูเอา ฉนำคือปี สวะ
 ปะทะกอลโธน เอาชยะไปเทเลียที่
 ตาไถลดูหมา หัวถลำชะม้าไป ไฉน
 เสนาะทะเลาะกะตา เวลาตาดูเอา
 หมองคลำหัว^๒

ครเส่นอพาเราไปคเสื่อเส่มอเส่มอ
 เราเจอแพไฉนมีมีสมอ ครณะเรา
 ดูไบสม^๒ เออส์วาไฉนมาเกาะตอ
 แล่ม มีเกาะตอโธน เราแลดูไบ
 สลา มีสี่ลัวลัว พอลวะไหลมา

ปะทะหัวเรือเราเห่ หนุบุเฉลาถลาไป
 เกาะกอบัว เราหัวเราะพอใจ หนุบุ
 เฉลาทำไถลคล้ำ มะละกอในหลัว
 เราแวะไปบุ เขาหาปลาและบุปลั้ม
 พอเหมาะเวลา เราลาบุครไป

บทที่ ๑๔

อักษรสูง ข ฉ ถ ผ ฝ ล ห

การผันอักษรสูง ผันดังรูปหางโค

ขา	ฉา	หา
ข่า	ฉ่า	ห้า
ข้าย	ฉ้าย	ห้าย

เฒ่า	ลำ	เสื่อ				
เฒ่า	น้ำ	ถั่ว				
เฒ่า	ถั่ว	เหี้ย				
หน่อ	หม่อ	เหลื่อ				
หน่อ	เหม่อ	เหล่า				
หน่อ	หว่า	เหล่า				
จนำ	เถล	เขมา				
จนำ	เสร์	เขม่า				
จนำ	ขย้า	ขม่า				
ตาหา	ข่ามา	ให้เรา	เรา	ฉูฉีปลา		
หม่อ	หาปลา	มา	ห้าตัว	ไถล	ไป	ดูถ้ำ

ในภูเขา เจอะผีเสื้อเกาะใบโสน
 ฝ่าลำไผ่ไล่เกลือ ใครจะหนีเสื้อเข้า
 ไปในถ้ำ ฝ่ามะเขือลิ้นห้ายา จะสู้
 เสื้อทำไมหนีหนี ทำไขว้เขวใครจะ
 พอใจ ถ้าขามาฉ่ำแฉะขาไปให้ไป

เรอ เอาผ้าห่อใบโสนมาทำไม ปี่
 จลุคือปี่ว ข่าข้วไปโนนา หมา
 เหา้ว ข่าตุหมาตัวดู ไผ่ไปเผ่าว
 ำให้ข่า

ตาจ่าถ่อเรอไปหาปลาโนนา เอา
 มาให้เมียแกใส่เกลือ เมียแกเอา
 ผ้าเลื่อห่อใส่ เรอให้แกเลื่อม เลื่อม
 เวลาแกพาเรอมาเราไปหาแก แก
 เอาเลื่อมมาปี่ให้เรา ถ้าเรามีไปหา
 แกข้วมาหาเรา เอาผเลื่อมมาเผื่อ
 เราทะเลล้ห้าตัว และถ้วระล้ห้าห่อ
 มะฝ่อล้ห้าใบ เราเอาหน่อไผ่ใส่ไห

๔๓

ให้แก แกพอใจชั่วห่อไปเรือแก
และไฟใจในเราเล่มอ

บทที่ ๑๕

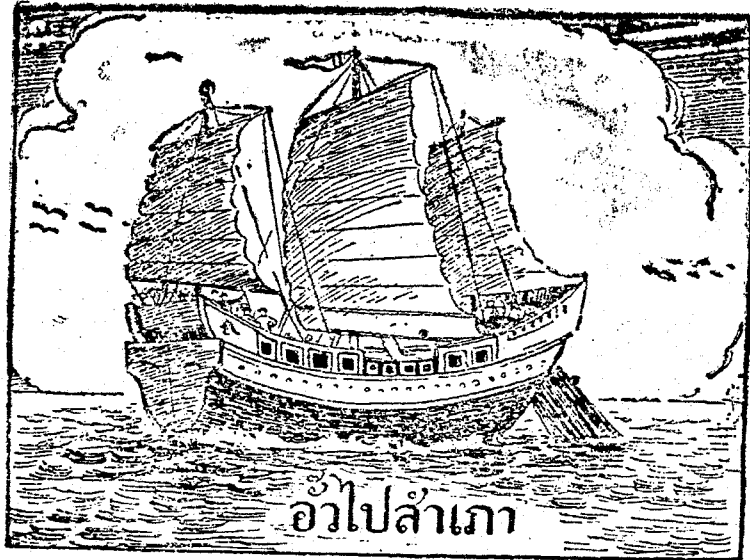
อักษรกลาง ก จ ด ต บ ป อ

(ล้วนเสียงกลาง ให้ท่องจนขึ้นใจ)

การผันอักษรกลาง ผันดังรูปหน้าจั่ว

ก่า	ก้า	ก๊า	เป่า	เป้า	เป๊า
กา	ก้า		เป่า	เป้า	

แกจะเอาผ้ามาทำไม ผ้าใหม่
เก็กว่า เจ็บก็ไปชัวเถา ถือกะเป่า
ไบโต ใน กะเป่ามี ห่อ เต้าหู้กะชา
ละเป่า แกลาข่าเป่า ไปตีมาตีนะ

เจ้ลัว อ่าวปลำเภเหมาลำจำเพาะ
 อ่าว เต่าตนูไนทะเลตัวโต ไฉนจะ
 ให้เจ้าจำปีไปหัวเรือ ปลาตัวโตอยู่
 ขวามือ ปลาโลมาอยู่ไกล ดออะไร
 ไฉนทะเล คนเก้อย่าทำเก้ เจ้ลัว
 หรือเจ้าลัวมีเต่าห้าใบในกะเป่า

ตาเก่ามีผ้าเก่าเก่า แต่ตาตมมีผ้า
 ใหม่ใหม่ ตาเก่าไปขอผ้าตัดตาต
 ตาตหัวเราะเยาะและทำไก่ ตาเก่า
 เก้อ เอามือ คลำกะเป๋ามาหา ตาหล้า
 ตาหล้าให้ตาเก่าทำแก้อ เพราะ
 แกมฝมอด แกทำแกอส์หาตัว ตา
 หล้าให้ผ้าตัดแกตาเก่า พอแกมีผ้า
 ใหม่ แกไปทำเต้าหู้ให้เถ้าแกไ้
 แกกะปรักะเปร่า ทำเต้าหู้ดี ตาเก่า
 แกให้แพรแกเพราะพอใจ ตาเก่า
 เข้าใจ ถ้าทำอะไรดี มีผ้าเยาะไป
 แกมิขอใครให้เขาเยาะแก

(อักษรกลางก็นำอักษรต่ำให้ออกเสียงอย่างอักษรกลางได้
เหมือนกัน)

อย่า อยู่ ตน
อย่าทำหวัระาะ จะเอามอไปเคาะ
ไช้เต้าตมฺุ ทำไมอยู่มิไป อย่า
ทำไฟไร

บทที่ ๑๒

อักษรต่ำ

(ให้นักเรียนรู้อักษรสูง อักษรกลางแล้ว อักษร
นอกนั้นเสียงกลางเหมือนกัน แต่ให้สมมติเรียกว่าอักษรต่ำ
เพราะเมื่อพระสมสรรสน์เสียงกลับสง และวิธีผันก็ผิดกับ
อักษรกลาง)

อักษรต่ำผันดังรูปข้าง

คา	ค้ำ	ไม	มัว	ไฟ	ฟัว
ค้ำ		มัว		ฟัว	ฟุ

หนูไต่ไปขอซื้อเต้าหู้เห็ดเห็ดแม่ค้า
 พ่อค้าพามาและโคมาแต่ไหน อยู่
 เปล่าเปล่าอย่างย่ำรำอย่างขยับปลาให้
 เปรอะมือ เอาปลาเจ้ามาแต่
 ในครัว ปลาเกลือเขาใส่เกลือไว้
 ไม่เน่า แก่หาว่าข้าเขลาทำไมไม่
 ลืมน้ำ ใครได้ได้ปหน้าจะดีใจ เขา
 ไปดไฟไหม้เมื่อเข้านี้ เราใกล้
 เกลี่ยไม่ให้เขาทะเลาะ ตาดอย่า
 ให้เท้าถล่ม เขามีแผลรำไปไม่ดี
 แม่จ๋า หมาตัวไหนเห่า หมูที่ชะอำ
 ตัวโต

ตาล้าเอาค่านามาให้น้ำ น้ำแก
 ไปซื้อพรั้มมา ว่าจะผ่าไม้ไผ่ไป
 เกลี่ยร่ำ พ่อและอาพาไฟไปหาบ้ำ
 ย่าให้เราเผ้าม้า มาแต่เวลาย่ำค่ำ
 เพราะตาอ้ำแกทำอะไรไม่ล้มาล้ม
 เวลาเผ้าม้าแกไกลไปแกไฟฟ้าลี้
 เวลาย่าให้หาแกมาซ้าซ้าทำหน้ายี้
 เพราะย่าใจดีไม่ล้ลี้ แกได้ใจไม่
 กล้วใครใคร แต่เราไม่พอใจ เวลา
 ไปไหนไกลไกลมิให้แกขี่ม้า ขาแก
 ลี้ไปไหนบ้ว เปย ดูท่าละเหี้ย

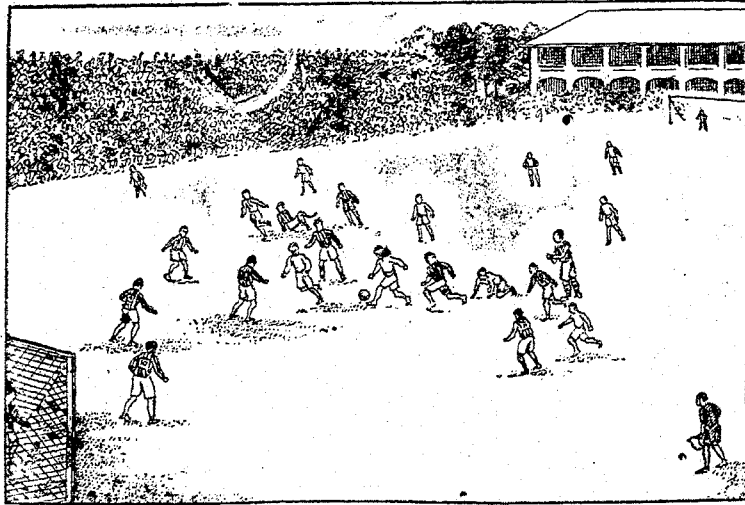
พลัดไปมิไหว แก่จำใจของอเรา
 ต่อนี้ไปเวลาเฝ้ามา แก่มาเฝ้าเล่มอ

บทที่ ๑๗

(ให้นักเรียนรู้พยัญชนะ อักษรต่ำเพิ่มเติมอีก เพื่อ
 ประโยชน์ในการใช้คำ)

ข	ฌ	ญ	ท	ณ	ฬ
ตะ	เม			มา	
เณ					
หญ				หญ	
กร				จ	
ณ (นะ)				เร	
ก				จ	

เรา มา หา เสร็จ ไป ด เขา ขว่ว
 เณร ว่า ไม้ มี อยู่ ใน ป่า ที่ หน้า หอ มี
 กอ หญ้า คา แยะ หา ไม้ มา แตะ ไป

กีฬา หรือ กรีฑา

เสีย จะ มี กีฬา หรือ กรีฑา เอาจกีฬา
 ไป แก่ เสีย ให้ ดี ปี นี้ มี ลำ เภา ลำ
 ไทใหญ่ เข้า มา ใน แม่ น้า เจ้า พระ ยาล้ำ ห้า

ล้า เวลาเข้าแม่ไล่วไปดช่อมะไฟ
 เจอะตัวต่อเคล้าเรณูหมู้ใหญ่ ไม้
 ไม้นี้จะเอาตะเข้ไล่วไป

บทที่ ๑๗

(สอนให้นักเรียนเข้าใจว่า นอกจากเสียงสระ —ะ ฯลฯ
 ทำอักษรเสียงยาวให้ เป็น เสียงสั้น ไม้ไต๋คู่^๒ ก็ทำเสียง
 ยาวให้เป็นเสียงสั้นได้)

ก กิ (เก๊ะ)

ถ้าเรามาเขาก็ไป ทำได้ก็ทำ
 เอา ไม้รูกว่าได้ ไม้ดกก็ไม่กลัว
 ทำดีก็ไดดี ไม้เมากก็บ้า ทำชวก็
 ได้ชว เลียร์ก็เพราะงอ ทำดีก็ว่า
 ไปเสียกิด จะว่าก็กลัว

ตาสาถือพร้าไปป่าปะเสื่อตัวใหญ่

ตาล่าถือพร้าไปป่า ปะเสื่อตัว
ใหญ่ ใจคอแกไม่ดี แกรอดดูที่ว่า
เสื่อจะทำอะไร พอเสื่อทำท่าจะโผ
มา แกก็เงอพร้า ทำท่าจะผ่าหัวเสื่อ
เสื่อแลดพร้า ก็ไม่กล้าจะถาเข้าไป
พอดี ตาลี่ โสเซ มา ปะเข้า แก

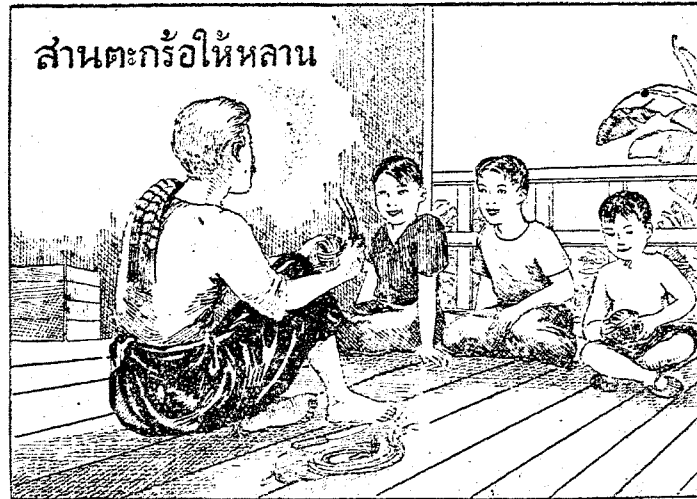
คว้าไม้ไผ่ตีตอไม้เฝียะเฝียะ เลือ
 ก้วตาลี่จะตีตอ พอได้ท่าก็หนีไป
 ตาลี่ดีใจ เอามือตบไหล่ตาลี่เมาะ
 เมาะ ตาลี่หัวเราะว่าเพราะแกมา
 เลือประหม่า ถ้ามาช้าตาลี่ก็ไม่มี
 ท่าจะสู้เลือกได้ ตาลี่รู้ว่าตาลี่เมาะ
 แกก็ฉะลุมขอลใหญ่ ตาลี่ก็ดีใจ
 เพราะไม่รู้ว่ายายอ

บทที่ ๑๗

(เมื่อประสมพัญชนะกับสระ ห้ามไม่ให้ออกข้อสระ
 ดังคำอธิบายบทที่ ๑ ครูอ่านออกเสียงตัวนำและตัวสะกดทำ
 ปากให้พูดซ้ำๆ เพื่อให้ศิษย์สังเกตและรู้จักประโยคเสียง
 ตัวสะกดได้แม่นยำด้วย)

บา-น	บาน	งาน	จาน	ล้าน	คาน
นา-ง	นาง	ทาง	วาง	ยาง	ฉาง
งา-ม	งาม	ตาม	ยาม	ลाम	สาม
นา-ย	นาย	ยาย	สาย	หาย	ดาย
ขา-ว	ขาว	วาว	ยาว	ทาว	ลาว
กิ-น	กิน	ดิน	หิน	ฉิน	บิน
ลิ-ง	ลิง	บิง	อิง	ฟิง	ติง
ฉิ-ม	ฉิม	ริม	ชิม	ชิม	
ชี-ว	ชีว	ฉิว	หิว	สิว	

ไปเสียนาน มาช้อจาน จะทำ
งาน ถ้อไม้คาน ลานตะกร้อให้
หลาน หญิงสาวนี้เชอลาว มะไฟนี้

หวาน ก็นเข้าไ้ไม่ดี่ ก็นคาว
 และก็นหวาน ถ้อหวานไปท่ห้ว
 ตะพาน ยายล่มาน ทำตะลิตะลาน
 ทำไมหลานขี้หว เออไม้มจกราน
 ทำตาขาว ทำทะเยอทะยาน ไป
 บางขวาง เออร่ำไล้ในฉาง ออย่า

ทำอำพราง กิณมะปราง วางยา
 ไม่ได้คราว ทำจาวจาว นางงาม
 ความดี ตะกละตะกลาม ล้ามมือปาม
 หามหมุไป ทำท่าหลง ดูหมางหมาง
 มากกลางทาง เข้าตะราง ยางมะเกลือ
 มะเขือและขิง ปลิงเกาะ ออย่าเยาะ
 ยาย ทำไมมาล่าย ดินล่อหาย วัว
 ควาย น้าเลียตาย เรือพาย ผีเสื้อบิน
 โผผิน ผินหน้ามา ได้ยิน เอาหินปา
 ซอที่ดิน ประตันทิน เอาไหล่อิง แลดู
 ลิง เอาไม้พึงประต ดูไหวตึง แม่ฉิม
 ฉิมยากู ลิงริมทะเลหาปู นายฉิมตี

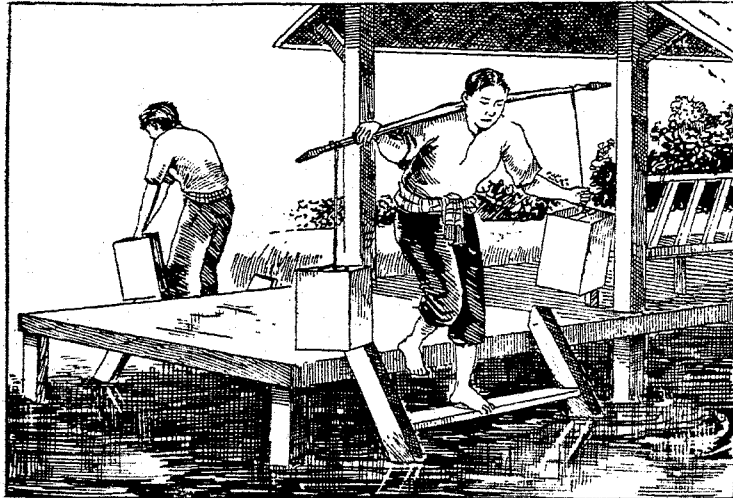
๕๗

ขิม กิณปลากริมหรือปลาชิว หน้าเป็น
 ลิว ไบไม้ปลิว ดปลาชิวชิว ท่าที่จะ
 หิว อย่าทำให้เขาฉิว ใจปลาชิว

บทที่ ๒๐

ต๋-น	ต๋น	บ๋น	จ๋น	ม๋น	
ค๋-ง	ค๋ง	ด๋ง			
ค๋-ม	ค๋ม	จ๋ม	ร๋ม		
ม๋-น	ม๋น	ง๋น	บ๋น		
ด๋-ง	ด๋ง	ถ๋ง	ต๋ง	จ๋ง	บ๋ง
พ๋-ม	พ๋ม	ช๋ม	ง๋ม		
อ๋-ย	อ๋ย	ฮ๋ย			

ชาวจีน ปีนภูเขา อย่าเกาตีน
 มีนแปลว่าปลา ตีนตะพาน เอาไม้
 จิ้ม มือถอกคีม มีนหน้า ครีมโซดา

ตะพานทำน้ำ

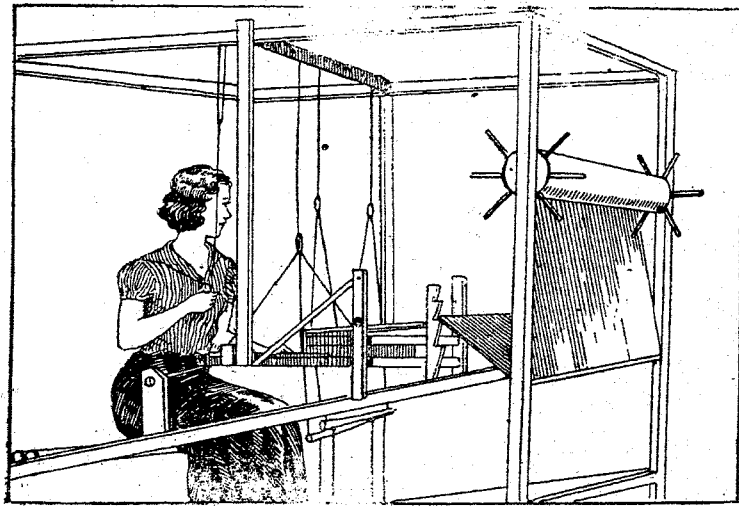
ทำมีนชา ถลิ่งตา ว่าอะไรพื้พื้
 น้ำซ่มเข้ามา เอาผ้ามาขึง ดึงให้ตึง
 จังจะดี พื้มาถึง อย่าทำอิ่ง ตึงตึง

ยั้งปั้ง ตึงไม้ดี ^{๕๕} ตีกระดิ่ง เอาตาป
 ตรึง ทำตึงตึง ไม้พริ้ง สามสลัง
 ไม้ค้ำนั่ง มาริมบั้ง ลั้งว่าลั้ง เร้ารัง
 ทำหน้าขมึงทัง บมึงหึง จะถึงทะเล
 เขาวางครัน ฮัย ! ไม่กลัวลั้ง

บทที่ ๒๑

ยี่-น	ยี่น	คี่น	ปี่น	ปี่น
ยี่-ม	ยี่ม	ลี่ม	อี่ม	
ดู-น	ดูน	จุน	รุน	ซุ่น
ดู-ง	ดูง	ยุง	ตุง	หุง ชุง
ดู-ม	ดูม	รุม	ลุ่ม	ซุ่ม
ดู-ย	ดูย	ดูย	บุย	ล้วย

อายยืน คำคนอย่าขึ้นไป ทำไม
 ยิงปืนกลางคืน มะรึนนี่จึงจะไป เขา
 มา ยืม คีม ไปเมื่อวาน ชื่น กลืนไม่
 ลง คอ ยืม จาน เขาไป อย่าทำ ลืม
 เขาใช้ ฟืม ทอผ้า อย่าเผลอเมื่อกำลัง
 ยืน ห่อ ยา ฉุน ทำไม จึง พรุน ผ้า แล

• เขาใช้ ฟืม ทอผ้า

ดพรน ขนนและยาสมนไพร ผู้
 ดีทำไม้ไม่เจอจน เซไปหัวชน
 ยงชมจิงลุมไฟ มารูว่าน่าอาย เขา
 ขายมธรรม ในลุมทม ผู้คมคมก้นมา
 ใจลชม มีกะดุมโยไม่เอาไปใส่ ลุย
 นาคยมา หากะดุมย ไม้ไผ่ตาย
 ขย มปย เลือดฝักะจย เขากรยทาง
 เอาเลือดครย ไล่ถงแลดตง

บทที่ ๒๒

ค-น	ค	ป	น	พ
จ-ง	จ	ย	ง	
ต-ม	ต	อ	ม	

อ-ย	อ	ย			
เ-น	เ	น	เว	เน	เบ
เ-ง	เ	ง	เย	เ	
เก-ม	เก	ม	เอ	เหม	
*เก-ย	เก	ย	เข	เ	ง
เล-ว	เล	ว	เห	เว	

ไบคนกินได้ ทำไมเอาปนมาทา
 ดมดนน พนดินให้สัง จงมอมาท
 ยางยงสังไล่ว มะตมตตม คาง
 ทมทايا หน้าอมทำพม ทอผ้าปม
 ไหม ตามปมแนด นายหลยทำอย

* เก-ย น้ห่าอ่านเสียงที่ควรอ่านไม้ แต่อ่านเป็นเสียงสระ เ-อ คือ
 เกอ-ย ควรชี้ให้นักเรียนเข้าใจ และให้ลองอ่านตามเสียงที่ควรอ่านด้วย

๖๓
เขารู้มาเจน ถือเขนเข้าที่ วางไม้
กางเขน หลานเหลนประเคน ผ้า
เราเวน เหลือเดนไม้ดี ย่าแยงกลัว
เกรง แต่เพรงไม่มี เขาเองทำเพลง
เราตีแผงแผง เหมาะเหม็งเล็งดู
ชนะเกมเปรมใจ ชะเอมหวานด

ทำหน้าเป็นเหม ^{๖๔} ซอเข็มเล่มผ้า น้ำ
 ไนไหนเต็ม เพราะว่าน้ำเค็ม ปลา
 เข็มปลากะตี่ น้ำเคยกินดี ป็นละเลย
 หนามเตยท่างาม เอาเรือเกยตอ
 เงยหน้ามาที ใครว่าเปรยเปรย ผู้
 นเป็นชะเลย เพราะเป็นจำเลย จำ
 เป็นเฉลยข้อความ อย่าทำกริยาเลว
 ที่ตนเขามิเหว อย่าทำเหลวไหล

บทที่ ๓๓

แก-น	แกน แคน เตน เดน
แด-ง	แดง แฉง แกง แดง
แฉ-ม	แฉ่ม แฉม แคม แชม

แจ-ว	แจว แฉว แกว แฉว
โท-น	โทน โทณ โทจน โตน
โก-ง	โกง โกรง โมง โถง
โค-ม	คอม โคม โส่ม โลม
โก-ย	โกย โดย โหย รอย

อย่าทำแก่นแก่น แต่งโมไบน์
 แก่น ทำแปลนโรงนา ใครเอาเส้น
 มาแขวนไว้ที่นี่ เราเล่นเสียใจ มาลู
 ถึงแดน ฟุ้งเตนบินไขว่ อย่ามาด
 แคลน เกาะแขนแคลงใจ เอาผ้า
 แต่ง ประเมงทำแผลง เขานแข็งแรง

๖๖
อยู่แขวง บางใหญ่ แปรนี้ คู้แข็ง
แปลงตัวได้จะกลัวใคร จำใจถกลง
ขี้แข็งเข้าใจ ซอแพงไม้แถม โรง
แรมอยู่ไหน พอใจกินปลาแหม
แซมหลังคาเลียใหม่ กอแซมแถม
โสดน ตอยโถเป็นแถว เค้าแมวแข่ง

เขาไหนชิงช้า

แช่ว แจวเรือเป็นแนว แกลงแกงกีนดี
 เขาโหนชิงช้า ทำท่าโลนโลน ถือ
 กะโถนกะโจน โคนโคนมะขาม หมู
 โขลงไปคโชน ลิงทะโมนตะโกน
 เป็น ตีตะโพนเพราะดี เขาโกงคุด
 โมง เข้าไปในโรง จะไปล่าโรง
 ชั่วโมงพอดี ไปบางโคลง เรือโคลง
 เต็มที่ พอเห็นแสงโคม จู๋โจมเข้าตี
 รินน้ำมาดี ทำที่โหยโรย โถยโคลน
 หิวโหย ทำโดยเห็นดี เอารำมา
 ไปรย บานไม่รู้โรย ลมโชยเย็นใจ
 ออย่าโรยใบไม้

(ให้ผู้เรียนสังเกตว่าสระ ัว เมื่อมีตัวสะกดตัด ัว ออก)

บอ-น	บอน	ดอน	คอน
	ตอน	สอน	
กอ-ง	กอง	ตอง	ส่อง
	ทอง	ลอง	
จอ-ม	จอม	งอม	จอม
	ยอม	อม	
ลอ-ย	ลอย	ถอย	ช้อย
*กว-น	กวน	ล้วน	ชวน
	ทวน	รวน	

* กว-น ให้อ่านว่า กัว-น กวน เพราะ 'กว' ก็คือ ก สระ ัว นั้นเอง แต่ตัด ัว ออก

*ตว-ง	ตวง	ควง	ดวง
	หวง	ยวง	
*รว-ม	รวม	นม	ล่วม
*รว-ย	รวย	ล้วย	ผวย

ไม้ขอนทำหมอน ที่คอนเป็นตอน
 กำไลสองขอน ไล่กลอนให้ดี คอน
 เรือมาลลอน กลางคนจะนอน ลอน
 ให้้อย่างอน เสียค่าขนอน ปลาร้า
 เป็นหนอน หมาทอนเห่าอึง เอาใบ
 ตองมา ท่อมะนาวตอง กำไลทอง
 ล้ายอง มัวมองอะไร จะแกงหมหอม
 ๒

* ทว-ม ให้อ่านว่า ทัว-ม ทวม เพราะ 'ทว' ก็คือ ต สระ วิ นั่นเอง แต่ตัด ้อออก

ทำที่จะลอง เข้าคลองลำพอง ไย
 ทำโยงโย่ ดทำโก่ดี ไม่ตรองให้ดี
 พุนดินเป็นจอม ชาวหอมขอยอม หัว
 หอมหัวปลี หน้ามอมไม่น่าถนอม
 ให้ทำประนอม มะละกอแก่งอม เขา
 ออมไว้กิน เรือลอยถอยไป ไยกิน
 ยาฝอย ทางชอยพลอยเลอะ กลอย
 ใจกลอยตา มองหาห่อพลอย มา
 ทำล้าออย หาหอยในคลอง ทำตา
 ปรอยปรอย มากอยอยู่นาน ชนุน
 กวนชวนกิน ทำลวนพรวนดิน หาม
 หินโครงรวน ยำญวนหุมรวน แปร
 ปรวนกวนเรา หอมหวานชวนใจ นี้ใคร

เขาหวง ควงพลองลองฝีมื้อ อย่า
 เชื้อค้ำลือ กะลันกัถวง เงินยวง
 เนืองาม ตวงน้ำยาช้อเหมา ไปเอา
 มารวม อย่าว่ากำกวม ฝ้านวมนี้
 หนา ส่วมเลื้อดล้วย ทำแต่ล้ารวย
 หญิงล่าวล้วยล้วย หาช้อผ้าผวย จะ
 ไปบางกรวย ทำชวยหน้าชา ทำไม
 จะรวย ที่ทำระทวย ซาตาชวยไม้อา

บทที่ ๒๕

เทีย-น	เทียน เรียน เตียน เวียน
เตีย-ง	เตียง เตียง เรียง เอียง
เสียม-ม	เสียม เตียม เจียม เรียม

เดี่ย-ว	เดี่ยว เปี้ยว เจี้ยว เรี้ยว
เรือ-น	เรือน เตือน เขื่อน เตือน
เมื่อ-ง	เมื่อง เรือง เคือง เนือง
เอือ-ม	เอือม เือม
เนือ-ย	เนือย เตือย

แสงเทียนเรืองเรือง เวียนไป

ในเมือง เปลืองแท่นแทียว เขา
 ถางสวน เตยน แลดูหญ้าเกรียน
 เขียนปลาทะเพียน เหล่าเขียนถ่อแล้
 นอนเตียงเอนเอียง อย่ามาทำเตียง
 เตียง ล้อผู้ใหญ่ ใครมายื่นเรียง
 ทำที่จะเคียง ยื่นเมียงมองใคร เรือ
 นี้เพรียงกิน เอาเลี่ยมแซะดิน เจอะ
 ไหกะเทียม เขาทำเจียมตัว เพราะ
 กลัวเกรงเรียม อย่าทำให้เกรียม
 เตรียมตัวจะไป มาเด็ยวเจ็ยวหรือ
 ไปซ้อไซ้เจ็ยว ทำตัวเป็นเกล็ยว ม้า
 เป็ยวห้อใหญ่ ใบไม้ลิ้เข็ยว มอง

ดุเลี้ยวใจ เรียวหนามลระรุว เกาถั่ว
 ดึงเหนียว จึ่งเข้าในเรือน เขาเตือน
 เชื้อนไถล ดูใครทำไมเหมือน คิน
 นเดือนหงาย ทำไมแลเลือน เออ
 ทำไมเคื่อง เนืองเนืองน่าเอื่อม ไก่
 นมเดอย อย่าทำเนอยเนอย เปลือย
 ภายไม่ด

उत्सवसमयानुष्ठानसंगीतसंगीत